

Best practice # 11

Serieuze beoordeling

Architectendiensten basisschool De Tweeklank Rijnwoude

Het ontwerp voor de nieuwbouw van basisschool De Tweeklank in Rijnwoude werd eind 2009 nationaal aanbesteed en viel op doordat de omzetis niet hoog was. Ook viel op dat gevraagd werd om drie relevante referentieprojecten, waarbij de architect zelf moest aangeven wat de raakvlakken met de nieuwbouw van de basisschool zijn. Een aantal architectenbureaus dat aan deze procedure meedeed was erg enthousiast over de aanbesteding en heeft op eigen initiatief de school bezocht. Jan-Peter Chatrou, projectleider bij gemeente Rijnwoude gaat in op de aanbesteding van deze relatief kleine opdracht.

Basisschool De tweeklank Rijnwoude. Cita architecten

Waarom is dit project nationaal aanbesteed en hoe heeft u dit aangepakt?

"Gemeenten leggen eigen aanbestedingsbeleid vast. Formeel hoefde dit project helemaal niet aanbesteed te worden omdat het onder de Europese drempelwaarde ligt, maar door de gemeentelijke regels moest het project nationaal aanbesteed worden. Zelf ben ik hier geen voorstander van wanneer een opdracht klein is. Uiteindelijk kan maar één bureau de opdracht krijgen; we hebben 59 afgewezen. Deze aanbesteding heeft de inschrijvers gezamenlijk meer gekost dan het bedrag waarvoor de opdracht is gegund en levert dus geen economische winst op. Ik zou voor een kleine opdracht als deze liever vier bureaus uitnodigen en de opdracht via een meervoudig onderhandse procedure gunnen. De eisen hebben we bewust laag gehouden om ook kleine bureaus een kans te geven. Een architectenbureau met twee medewerkers kan deze opdracht ook aan. Soms kunnen gespecialiseerde, kleine bureaus een dergelijke opdracht zelfs

beter uitvoeren. Keerzijde is dat we door de lage eisen een lawine aan inzendingen hebben binnengekregen."

Een aantal bureaus heeft de locatie voor aanmelding bezocht, hoe staat u hier tegenover?

"Het bezoeken van de projectlocatie getuigt van serieuze inzet en belangstelling. Voor een goede visie is de locatie immers zeer belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan omwonenden die vanuit hun flatgebouw recht op de nieuwe school zullen uitkijken. De geselecteerden voor de gunningsfase zijn uiteraard allemaal op locatie geweest. We hadden een digitaal document met de omgeving en de beschikbare kavel, inclusief luchtfoto's, beschikbaar gesteld."

Hoe heeft u het aantal aanmeldingen teruggebracht tot drie?

"Stel je een stapel van een meter hoog met 60 pakketten voor, daar springen altijd een paar uit. Een van de bureaus had een informatiemap van het bedrijf meegestuurd waar we ons doorheen moesten worstelen, dat gaat irriteren. Dergelijke factoren spelen altijd een rol, soms onbewust. We zagen referentieprojecten met prachtplaatjes, maar bijvoorbeeld een te hoge prijs per vierkante meter, een school voor 2.000 leerlingen of één in Burkina Faso. Dergelijke referentieprojecten waren onvergelijkbaar met dit project, en scoorden op dat aspect dus minder. We hebben voor deze aanbesteding een aantal deelaspecten benoemd. De leden van de selectiecommissie hebben de inzendingen individueel beoordeeld door voor ieder deelaspect een cijfer toe te kennen en dit cijfer van een toelichting te voorzien. Vooraf hebben we afgesproken dat bij vreemde afwijkingen tussen onderlinge beoordelingen de motivatie van het commissielid zou worden bekeken. Noemenswaardige afwijkingen zijn we overigens niet tegengekomen. Het aspect duurzaamheid bijvoorbeeld werd op deze manier ook door iemand van de school beoordeeld. Een gebruiker kijkt op een andere manier dan een stedenbouwkundige of een architect. Bijvoorbeeld, naar hoe kinderen met water om kunnen gaan binnen het gebouw. EPC-waarde zegt niet alles, de toepassing van duurzaamheid moet ook binnen het onderwijsconcept passen. Bij de ene aanmelding zagen we alleen cijfermatig de EPC-waarde, bij een ander werd geschetst hoe de wereld ten onder gaat, twee uitersten. De individuele scores hebben we opgeteld en daarmee de eindscore per inzending bepaald. Je moet alle inzendingen zorgvuldig beoordelen, daarom hebben we een externe stedenbouwkundige ingehuurd om ook die kennis in de selectiecommissie op te nemen. Alle partijen verdienen het om serieus te worden beoordeeld. Het beoordelen van de inzendingen was dan ook geweldig om te doen, al was het tijdrovend om na de selectiefase 56 bureaus te bellen om te melden dat ze waren afgevallen."

U heeft ieder afgewezen bureau telefonisch geïnformeerd over hun afwijzing?

"We hebben alle meningen van de leden van de selectiecommissie gebundeld en de afgewezen bureaus telefonisch op de hoogte gesteld over de toelichting van de selectiecommissie. Dit duurde twee dagen, maar ik vind dat je alle inschrijvers persoonlijk moet informeren over het resultaat. Iedere partij doet immers een serieuze inschrijving en er kan maar een beperkt aantal bureaus door naar de gunningsfase. Veel bureaus toonden begrip naar aanleiding van de terugkoppeling. Feedback helpt hen om bij een volgende aanbesteding hun aanmelding aan te scherpen. De meeste bureaus gaven aan een dergelijke terugkoppeling nooit te krijgen. Dat, terwijl een aanbesteding wel duizenden euro's per keer kost. Het totaal aantal aanmeldingen en de namen van de vier partijen die doorgingen naar de gunningsfase hebben we ook op de Aanbestedingskalender bekend gemaakt. Als je eenmaal aanbesteedt moet je ook echt transparant zijn."

In de selectieleidraad staat dat er maximaal drie partijen zouden worden geselecteerd voor de gunningsfase, waarom heeft u er vier uitgenodigd en wat vroeg u aan hen?

"Bij de beoordeling van de inzendingen bleek dat zich een duidelijke top aftekende van vier bureaus. Het onderlinge puntenverschil tussen deze vier was minimaal, terwijl het verschil tussen nummer vier en vijf wel groot was. Na overleg met de selectiecommissie hebben we besloten alle vier de partijen te bellen en hen de situatie voor te leggen met het voorstel om hen

alle vier uit te nodigen. Hierbij hebben we expliciet niet vermeld op welke plaats de desbetreffende partij was geëindigd. Welke partij als vierde is geëindigd acht ik ook niet relevant. Iedereen stemde hier mee in. Van deze bureaus vroegen we onder andere een visie op de opgave. De presentatie was voor ons belangrijk, omdat er lang met de architect moet worden samengewerkt en er dus een goed gevoel moet zijn bij zowel de gemeente als de uiteindelijke gebruikers. Niet te zweverige taal, maar een heldere visie op het gebouw passend bij de onderwijsmethode werd belangrijk geacht."

Kregen de vier geselecteerde bureaus een vergoeding voor hun inschrijving?

"Om de stedenbouwkundige inpassing te kunnen toetsen hebben we zelf een maquette laten maken van de omgeving en bij de beoordeling de ingezonden modellen op de toekomstige plek van de nieuwe school neergezet. Voor hun inschrijving kregen de architecten een rekenvergoeding van € 5.000, dat is ook niet meer dan redelijk. We hebben de opdracht bewust redelijk vrij gehouden en kregen dan ook erg uiteenlopende ontwerpen, van gewaagd tot conservatief. De inschrijving van Cita Architecten uit Utrecht was voor ons veruit de beste. Overigens bleken de maquettes die we hadden gevraagd ook tijdens het verdere verloop van het project belangrijk. We hebben bewoners en bestuurders de maquette die we hebben gebruikt, samen met de vier ingezonden maquettes, getoond en uitgelegd waarom de opdracht wel aan het ene en niet aan het andere bureau is gegund."

Hoe kijkt u op de procedure terug?

"Een volgende keer zou ik een opdracht als deze onderhands aanbesteden. Een nationale aanbesteding vond ik in dit geval maatschappelijk niet verantwoord. De beoordelingsaspecten hadden misschien duidelijker in de selectieleidraad opgenomen moeten worden. Beoordeel inzendingen altijd zo objectief mogelijk, wees transparant naar buiten en verstrek ook een vergoeding als je meer van een architect vraagt. Soms is een rekenvergoeding symbolisch, maar zo laat je blijken de ander serieus te nemen en de inzending niet als wegwerpartikel te beschouwen."

Nationale niet-openbare aanbesteding Nieuwbouw de Tweeklank

Opdrachtgever: Gemeente Rijnwoude

Gunning: Cita architecten, 2010

April 2011

Informatie

Het [Steunpunt Architectenopdrachten & Ontwerpwedstrijden](#) van [Architectuur Lokaal](#) is de onafhankelijke, niet-commerciële helpdesk voor uitschrijvers van aanbestedingen en prijsvragen in Nederland.

Het Steunpunt draagt bij aan professionalisering van het opdrachtgeverschap en aan een gezonde bouwcultuur in Nederland.

Om opdrachtgevers behulpzaam te zijn bij het opstellen van een goede (Europese) aanbestedingsprocedure voor architectuuropdrachten is [KOMPAS](#) ontwikkeld, een digitale, kosteloze standaard die voor alle partijen de nodige vereenvoudiging en transparantie biedt.

De digitale statistiekmodule [SESAM](#) biedt inzicht in de praktijk van het aanbesteden in Nederland.